

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/92/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121202074
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 02. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4121202074.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a členiek senátu JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej, v spore žalobkyne: Slovenská republika v zastúpení Okresného úradu E., K. trieda 69, 949 01 E., proti žalovaným: v 1. rade: U. A. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, E., v 2. rade: A. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX E., obaja zastúpení: Advokátska kancelária KOTRUSZ - BENČÍK, s. r. o., K. 57, XXX 01 E., IČO: 47237252 a v 3. rade: M. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. W. G. XX, XXX XX E., o určenie neplatnosti závetu, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu E. zo dňa 04. októbra 2021 pod č.k. 8C/5/2021-75 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalovaní v 1., v 2., v 3. rade majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1.1.Napadnutým rozsudkom súd žalobu o neplatnosť závetu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaní v 1., 2. a 3. rade majú proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. V dôvodoch rozhodnutia poukázal na vykonané dokazovanie vyjadrením strán, ich výsluchov a výsluchov svedkov, listinných dôkazov. Na zistený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 137 CSP, § 215 ods. 1, 2 CSP, § 255 ods. 1 CSP, § 476b OZ, § 476c ods. 1, 2 OZ. Vyporiadal sa s namietanou prípustnosťou žaloby poukazujúc na ustanovenie § 137 písm. d), c) CSP, na odbornú literatúru a komentované znenia k § 137 písm. d) CSP dospejúc k záveru, že viazaný obsahom žaloby a nie formuláciou petitu. Preto môže ďalej pokračovať v konaní akoby konal o žalobe podľa § 137 písm. c) CSP. Žalobu zamietol pre neunesenie dôkazného bremena žalobkyňou. Uviedol, že sa snažila preukázať, že poručiiteľka nebola v čase vyhotovenia závetu schopná čítať. Vyhotovený závet je preto neplatný, pretože nebol vypracovaný v súlade s § 476c OZ, nebol poručiiteľkou spísaný a podpísaný pred najmenej tromi súčasne prítomnými svedkami. Poukazoval na znenie úradných záznamov z dedičského konania po poručiiteľke, z ktorých jej vyplývalo, že svedkovia potvrdili, že poručiiteľka si závet neprečítala, ale bol jej prečítaný inou osobou. Preto vykonal všetky ňou navrhnuté dôkazy. Výpoveďami žalovaného v 1. rade a výpoveďami oboch svedkov závetu boli zistené odlišné okolnosti, ktoré skutkové tvrdenia žalobkyne nepotvrdili. V 1. rade bolo zistené, že podpisovania závetu sa zúčastnil aj žalovaný v 1. rade, ktorý uviedol, že: „poručiiteľka si závet čítala, avšak nevedel povedať, či úplne celý, avšak sama si ešte následne vyžiadala, aby jej bol prečítaný.“ Taktiež uviedol, že: „poručiiteľka potrebovala na čítanie okuliare a pred podpisom si závet čítala, dokonca mala humorne nasadené okuliare ako pani učiteľka rovnako ako za čias, keď si ju sám pamätal, ako ho učila“. Svedok závetu U. D. uviedol, že: „ležala na posteli s tým, že žalovaný v 1. rade jej ukázal spísanú zápisnicu, prešli si čo bolo jej obsahom, tento dokument podpísala a odobrili sa dole do jedálne, kde závet podpísal.“ Taktiež uviedol, že si myslí, že: „závet poručiiteľke držali tak, aby naň videla a žalovaný v 1. rade sa poručiiteľky niekoľkokrát pýtal na to, či je v poriadku to, čo

je v závete uvedené a aj to, ako je to uvedené“. Svedok závetu I. na otázku zástupcu žalovaných, či poručiiteľka videla listinu, ktorú podpisuje, uviedol, že: „áno, videla ju a vie, že si ju čítala a aj ju komentovala, avšak si už nepamätá, že ako“. Na otázky súdu taktiež svedok I. uviedol, že: „Pamätám si, že poručiiteľka si závet čítala, že v ňom našla nejakú chybu, ktorú musel notár opraviť tak, že odišiel z miestnosti, a keď sa do nej vrátili s opraveným závetom, tento si opäť prečítala. Pri čítaní závetu ho mala poručiiteľka v rukách“. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že dôkazným bremenom, ktoré musela žalobkyňa v tomto spore uniesť, bolo preukázanie, že poručiiteľka nemohla čítať. Toto sa jej preukázať jednoznačne nepodarilo. Žiaden z vykonaných dôkazov a to ani žiadna z výpovedí nepreukázala, že poručiiteľka bola v takom zdravotnom stave, že by čítať nemohla. Vyhodnotil všetky výpovede svedkov a žalovaného v 1. rade tak, že je oveľa pravdepodobnejšie, že si závet prečítala, ako to, že si ho neprečítala. Zdôraznil nepreukázanie, že ho nemohla prečítať. K dedičskému konaniu, kde sa svedkovia závetu vyjadrili, že závet bol poručiiteľke prečítaný, uviedol, že žalovaní a svedkovia súdnej komisárke neuviedli, že by si poručiiteľka závet neprečítala alebo že by si ho nemohla prečítať. Iba v stručnosti odpovedali notárke na otázky. Na pojednávaní dostatočne jasne vypovedali, akým spôsobom celý dej podpisovania závetu prebehol. Následné prečítanie závetu poručiiteľke notárom alebo žalovaným v 1. rade, považoval za irelevantné, pretože zákon takýto postup ani pri závete podľa § 476b OZ nijako nevylučuje. V závere dodal, že bol dostatočne preukázaný vzťah a história vzťahov závetných dedičov - žalovaných v 1. až 3. rade k poručiiteľke. Žalovaní vypovedali vierohodne o okolnostiach, ktoré mali viesť k tomu, že sa stali zákonnými dedičmi. Vypovedali o takých súkromných záležitostiach poručiiteľky, o ktorých by inak nemali mať odkiaľ vedomosti.

1.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaným, ktorí mali vo veci plný úspech, priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100%. O výške nároku na náhradu trov konania rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. Žalobkyňa podala odvolanie proti rozsudku. Zdôvodnila ho ustanovením § 365 ods.1 písm. f), (súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, písm. h), (rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci). Namietala, že súd prvej inštancie vyhodnotil dôkazy v prospech tvrdení žalobkyne (zrejme omylom uvedené, správne žalovaných) a priklonil sa na stranu žalovaných, vychádzajúc najmä z výpovedí svedkov. Namietala vyhodnotenie výpovedí svedkov závetu, ktorý v dedičskom konaní uviedli, že poručiiteľka si závet neprečítala sama, ani jej nebol daný k dispozícii, okrem momentu jej podpísania. Závet jej bol predčítaný. Ich výpovede sú v rozpore s výpoveďami na pojednávaní. Svedkovia nemali žiaden vzťah k poručiiteľke, boli priatelia žalovaného v 1. rade. Je dôvodné pochybovať o ich nezáujatosti. Nevysvetlili, prečo došlo dva krát k podpisaniu závetu poručiiteľkou. Na druhý deň po jeho podpísaní zomrela. Uvedená skutočnosť spochybňuje listinný dôkaz, potvrdenie lekára o jej spôsobilosti na právne úkony. Potvrdenie lekára nemá formu znaleckého posudku, napriek tomu z neho súd prvej inštancie vychádzal. V závere namietala nesprávne právne posúdenie, pretože súd prvej inštancie mal aplikovať ustanovenie § 476c Občianskeho zákonníka. Napadnutý rozsudok žiadala zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alebo zmeniť a žalobe vyhovieť.

3. Žalovaní v 1. a v 2. rade podali písomné vyjadrenie k odvolaniu. Uviedli, že žalobkyňa od počiatku konania zdôvodňovala samotné podanie žaloby výlučne svojimi pochybnosťami o spôsobilosti poručiiteľky spísať závet v zmysle ustanovenia § 476b OZ a svojimi tvrdeniami navodzovala dojem, že poručiiteľka bola v čase spísania závetu v stave, v ktorom nemohla čítať a písať vzhľadom k čomu mal byť podľa jej názoru spísaný závet za podmienok a spôsobom uvedeným v ustanovení § 476c OZ.

Uviedli, že závet bol vyhotovený podľa vôle poručiiteľky v súlade s ustanovením § 476b notárom JUDr. F. Poručiiteľka ho vlastnoručne pred dvomi prítomnými svedkami podpísala a prejavila, že listina obsahuje jej poslednú vôľu. Svoj majetok sa rozhodla rozdeliť medzi troch dedičov, spôsobom špecifikovaným v závete. Nejednalo o jej náhle rozhodnutie, ale o jej uvážené a premyslené konanie. Závet bol podpísaný za prítomnosti dvoch svedkov, Ing. Z. D. a D. I. a ktorí pripojili k závetu vlastnoručne napísané vyhlásenia o priebehu prejavenia vôle poručiiteľkou a podpisovania závetu. Obaja svedkovia boli vypočutí v dedičskom konaní. V spísaných úradných záznamoch, vyhotovených notárkou v rámci dedičského konania potvrdili obsah svojich vyhlásení pripojených k závetu. Potvrdili, že poručiiteľka vlastnoručne závet podpísala, v čase podpisu závetu bola pri plnom vedomí a spôsobilá na právne úkony. Uvedené bolo preukázané potvrdením o plnej spôsobilosti na podpísanie závetu vystavené MUDr. X. K.. Z neho vyplýva, že v čase podpísania závetu dňa 10.02.2020 neužívala žiadne lieky, ktoré by obmedzovali jej rozpoznávací schopnosti, netrpela žiadnou poruchou vedomia, bola plne orientovaná, plne spôsobilá na všetky právne úkony a vzhľadom k svojmu veku a zdravotnému stavu bola spôsobilá samostatne a zodpovedne konať.

K namietaným výpovediam svedkov pred notárom a na pojednávaní uviedli, že výpovede závetných svedkov sa líšia od výpovedí uskutočnených pred notárom v dedičskom konaní v otázke, či si poručiiteľka závet prečítala sama alebo jej bol predčítaný. Skutočnosť, kto prečítal znenie závetu je z pohľadu jeho platnosti irelevantná, pretože v danom prípade boli splnené všetky predpoklady platnosti závetu stanovené ustanovením § 476b OZ.

Súd prvej inštancie sa v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia vysporiadal aj s drobnými odchýlkami vo výpovediach svedkov, keď v bode 22 odôvodnenia uviedol, že svedkovia sa ani v konaní pred notárkou ako súdnou komisárkou nevyjadřili, že by si poručiiteľka závet neprečítala alebo že by si ho nevedela prečítať. Svedkovia iba v stručnosti odpovedali na položené otázky notárky, neopisovali celý priebeh deja tak, ako ho opísali na výsluchoch uskutočnených na pojednávaní. Svedkovia pri výpovedi u notárky odpovedali len na položené otázky, neopisovali celý priebeh situácie. Priama výpoveď svedka v súdnom konaní za prítomnosti strán sporu má vyššiu dôkaznú hodnotu, než výpoveď uskutočnená v rámci dedičského konania, v rámci uskutočnenia ktorej nie sú prítomné strany, ktoré by mohli klásť svedkom otázky a konfrontovať prípadné nezrovnalosti alebo nejasnosti doplňujúcimi otázkami. Výpovede sú zachytené len v úradnom zázname, z ktorého je zrejmé, že sa jednalo len o odpovede na stručné otázky. Zároveň je zrejmé, že v danom momente takýto rozsah informácií poskytnutých svedkami postačoval notárke na vyvodenie záveru o spornosti práva. Nebolo povinnosťou, ale navyše ani oprávnením notárky, aby sa snažila vyvrátiť tvrdenia žalobcu podrobnými výpoveďami svedkov, pretože to prekračuje rozsah a účel dedičského konania ako mimosporového konania.

V závere uviedli, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno. Svoje tvrdenia nevedela podporiť žiadnymi relevantnými dôkazmi a jednalo sa len o jej nepreukázané teórie a domnienky. Na základe uvedeného navrhli, aby odvolací súd postupom podľa § 387 CSP potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny a priznal žalovaným voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. K vyjadreniu žalobkyne, že zapakovali vo vyjadrení len záverečný návrh uviedli, že žalobkyňa si neuvedomila rozsah odvolacieho konania. Vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedli všetky argumenty pre potvrdenie rozsudku.

4. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané stranou, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané a v zákonom stanovenej lehote (§359, § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že odvolanie spĺňa náležitosti § 363 a nasl. CSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 ods.1 CSP, § 380 ods.1 CSP) skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (383 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania a s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods.1,219 ods.3 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné. Súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil po právnej stránke, preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 387 CSP potvrdil.

Podľa § 387 ods.1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

5. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP zakotvuje koncepciu zjednodušeného rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie nielen vecne správne rozhodol, ale v odôvodnení sa správne argumentačne vysporiadal so skutkovým stavom i právnym posúdením, nemusí vyhotovovať štandardné rozhodnutie podľa § 220 ods. 2 CSP, ale obmedzí sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd zároveň môže doplniť ďalšie dôvody na zdôraznenie správnosti preskúmaného rozhodnutia. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako neoddeliteľnej súčasti práva na spravodlivý súdny proces neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na všetky argumenty účastníka, ale len na argumenty zásadného významu, t. j. pre vec rozhodujúce.

6. Odvolací súd v zmysle § 380 ods. 1 CSP, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, sa plne stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, nakoľko bola jeho argumentácia vecne správna, objektívna, presvedčivá a v neposlednom rade v súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu SR. Prieskumná činnosť odvolacieho súdu zahŕňa tak hmotnoprávnu, ako aj procesnoprávnu oblasť. Odvolací súd musí preto preskúmať nielen zákonnosť rozhodnutia so zreteľom k hmotnému právu, ale tiež zákonnosť konania,

z ktorého napadnuté konanie vzišlo. Pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti napadnutému rozsudku je odvolací súd viazaný ako rozsahom odvolania, tak aj dôvodmi podaného odvolania. Odvolateľ v podanom odvolaní fakticky svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmavacej činnosti odvolacieho súdu. Ustanovenie § 380 ods. 2 CSP vymedzuje výnimky, kedy odvolací súd nie je viazaný rozsahom podaného odvolania. Ide o výnimky len vo vzťahu k rozsahu podaného odvolania, pričom dôvodmi podaného odvolania je odvolací súd viazaný vždy. Na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliadne odvolací súd len vtedy, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. To znamená, že pokiaľ sa v konaní pred súdom prvého stupňa síce vyskytli vady, ale ktoré nemali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, potom odvolací súd na tieto vady neprihliadne.

7. Žalobkyňa odvolanie zdôvodnila nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov majúcich za následok nesprávne skutkové zistenia a následne nesprávne právne posúdenie veci. Namietala vyhodnotenie výpovedí svedkov závetu na notárskom úrade a ich výpovede na súdnom pojednávaní. Žalobkyňa predložila v konaní úradný záznam spísaný notárkou dňa 26.05.2020. Z jeho označenia a obsahu vyplýva, že sa jedná o úradný záznam a nie výpovede svedkov v rámci dedičského konania na pojednávaní. Osoby boli vypočuté bez nariadenia pojednávania, bez prítomnosti účastníkov dedičského konania. Preto neboli poučené, že vypovedajú ako svedkovia. Ustanovenie § 33 CMP upravuje, za akých podmienok je súd prvej inštancie povinný nariadiť pojednávanie. Špeciálne ustanovenie § 191 CMP upravuje nariadenie pojednávania v dedičskom konaní pred vydaním uznesenia o spornom dedičskom konaní. Podľa článku 8 CMP na prejednanie veci sa nariaďuje pojednávanie, ak zákon neustanovuje inak. Z ustanovenia § 2 CMP vyplýva subsidiarita CSP, CSP je vo vzťahu k CMP lex generalis. Civilný mimosporový poriadok nemá ustanovenia o výsluchu svedka. Preto je potrebné aplikovať § 196 CSP, z ktorého vyplýva, že súd môže nariadiť výsluch svedka, poučí svedka o jeho povinnosti vypovedať pravdu.

8. Vo veci boli vypočutí svedkovia na návrh strany, boli poučení o povinnosti vypovedať pravdu. Súd prvej inštancie preto správne vychádzal z ich výpovedí na pojednávaní, pretože svedkovia priamo, bezprostredne vypovedali o priebehu vyhotovenia závetu, odpovedali na otázky strán. Súd prvej inštancie ani nemal dôvod hodnotiť ich výpovede u notára, pretože neboli podané ako výpovede svedkov na pojednávaní a úradný záznam vykonaný mimo pojednávania nemá žiadnu dôkaznú silu. Preto v tejto časti odvolací súd považoval odvolanie žalobkyne za nedôvodné.

9. K jej námietke k lekárskeму potvrdeniu odvolací súd dodáva, že potvrdenie vydal lekár poznajúci stav poručiťky. Žalobkyňa v tejto časti neoznačila a nenavrhol žiaden dôkaz na preukázanie jej tvrdenia, že poručiťka nebola spôsobilá na daný právny úkon. Žalobkyňa spochybnila platnosť závetu len z dôvodu, že poručiťka ho nebola schopná prečítať, nečítala ho. Ani v tejto časti nenavrhol a neoznačila žiaden dôkaz na preukázanie svojho tvrdenia a jej námietka je len v rovine spochybňovania.

10. Poručiťka závet podpísala a dvaja svedkovia osvedčili, že prejavila svoju vôľu. Závet spĺňa náležitosti závetu podľa § 476b Občianskeho zákonníka. V prípade závetu podľa § 476c Občianskeho zákonníka svedkovia osvedčujú, že poručiťka, ktorý nemôže čítať alebo písať, pred nimi prejavil poslednú vôľu, pričom súčasne osvedčujú, že listina bola pred nimi prečítaná, teda poznajú jej obsah. V tomto prípade sa nevyžaduje podpis poručiťky. Vyžaduje sa, aby v osobe poručiťky išlo o osobu, ktorá nemôže čítať alebo písať. Žalobkyňa neunesla v tejto časti dôkazné bremeno tvrdenia, že poručiťka v čase spísania závetu bola takou osobou. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

11. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods.1 v spojení s § 262 a § 255 ods. 1 a žalovaným v1. až v 3. rade úspešným v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP). Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).